

LISTY

ROČNÍK XIX
PROSINEC 1989
ČÍSLO

6

ČASOPIS
ČESKOSLOVENSKÉ
SOCIALISTICKÉ OPOZICE

Jiří Pelikán

Konečně!

1989 vejde do historie jako rok demokratické revoluce ve střední a východní Evropě. Nejdříve „kulatý stůl“ a po něm vítězné volby pro Solidaritu v Polsku s vytvořením vlády, ve které jsou komunisté v menšině, současně nezadržitelný proces demokratizace v Maďarsku s uznáním systému samostatných politických stran, pak překvapivě prudké vtržení občanské společnosti do ulic Berlína a ostatních měst NDR s otevřením berlínské zdi a hranic mezi oběma částmi Německa a konečně v listopadu – zatím co připravujeme toto číslo Listů do tisku – mohutné občanské hnutí pro demokracii a pluralismus v Československu, k němuž dalo signál vystoupení studentů a mládeže v památný den 17. listopadu.

Co se ještě nedávno považovalo za stabilní blok jako dědictví Jalty po druhé světové válce, se před našima očima roztříbilo a zhroutilo pod náporom vůle národů

této poloviny Evropy. Stalo se to, co jsme si desítky let přáli a o čem jsme snili, ale o čem jsme nikdy nevěděli, kdy to nastane: probuzení občanské společnosti, konec monopolu moci komunistické strany a tím i totalitarismu, otevření cesty k demokracii a pluralitě a tudíž rozhodný krok ke sjednocení Evropy.

Způsob, kterým tato cesta byla nastoupena v Československu, je oceňován v celém světě: nečekalo se, až Gorbačov řekne tolik očekávaná a osvobozující slova pravdy o srpnu 1968 a odsoudí sovětskou intervenci a tím vezme vládnoucí skupině, dosazené Brežněvovými tanky, její jedinou legitimitu (vyslovil se, konečně, při své cestě do Itálie, ale až po pádu Jakešova vedení). Sedmáctého listopadu, v den padesátého výročí nacistické perzekuce českých studentů, vyšly v Praze desítky tisíc studentů a mladých dělníků, aby manifestovaly

svou vůli po svobodě a rozhodně odmítnutí totalitního režimu. Vládnoucí klika nenašla vhodnější odpověď, než napodobit nacistickou represii: pokusila se zlomit vůli mladých brutálním policejním zákrokem, jehož obětí se staly desítky těžce raněných. Ale pokus o zastrášení se nepodařil.

Naopak. Vyvolal oprávněné rozhořčení velké části národa. Do ulic vyšly statisíce občanů, nejdříve v Praze, ale pak i v ostatních městech republiky. Tato vlna protestů a vůle po svobodě donutila vládnoucí skupinu ke kapitulaci, byť zatím jen částečné.

Výsledkem byla demise nejzkompromitovanější vedoucí skupiny v KSČ – Jakeše, Husáka, Hoffmanna, Indry, Fojtíka, Lenárta, Štěpána, Zavadila a dalších, kteří snad ještě budou následovat, téměř jednomyslné zrušení článku ústavy o vedoucí úloze KSČ Federálním shromážděním, upuštění od povinného vyučování marxismu-leninismu ve školách, faktický pád cenzury a uvolnění pravdivých →

Jiří Hochman

Na pomoc čtenářům Tribuny

Jakýsi Petrák napsal nedávno v Tribuně, že čtenáři jsou celí paf z toho, co se děje v Táboře míru, a kladou si otázku, jak to všechno skončí.

Tribuna je sice oblíbený časopis stranického podsvětí, ale i aparátníci, policajti a milicionáři mají nárok na to, aby se jim věci vysvětlily. Poskytl jim však Petrák nějakou úlevu?

Právě naopak. Nejen že jim neřekl, jak to skončí, ale navíc jim ještě poradil, aby si nedělali starosti. Sovětský svaz sice kolísá, ale na stráží marxismu-leninismu je tady pořád ještě KSČ a Erich Honecker. Petrák zřejmě neviděl za roh.

O tom, jak to skončí, existuje ovšem řada odborných teorií a scénářů, které Petrák milicionářům zatajil. Stručně ho doplníme.

Počítá se s několika základními variantami.

Vychází se např. z toho, že během dvou až tří let odejdou z našeho vedení nejstarší neandrtálci a ti mladší, kteří tam po nich zbudou, ve snaze zachránit si krk zatroubí k ústupu podle vzoru Egona Krenze. Pak to už pojede jako po másle.

Existuje také teorie mimořádné události, která uvede apatickou veřejnost do pohybu a zamete neandrtálce ještě dříve, než budou mít čas dát na trh nějaká těšinská jablíčka.

Jiná varianta předpokládá nedostatek ovaru a piva jako faktor stimulujiící masový společenský protest, který by už Bílé lebký nezvládly.

Vyskytla se i poměrně smutná teorie postupného a vleklého vyhniívání: Ovaru bude pořád dost, na rakovinu konečníku si veřejnost zvykne, apatie potrvá, a všechno půjde zgrunt souběžně: strana, vláda, i Velké Popovice.

Existuje také řada lidových teorií, které ovšem nemají vědecký základ.

Typická verze je ta, že jednoho večera se místo Televizních novin objeví na obrazovce naše kompletní vedení, uspořádané jako Big Band. Všichni soudruzi budou ve fraku. Kamera se zaostří na dirigenta Jakeše, který bude mít na hlavě paruku a kolem krku řetěz. Jakeš řekne: „Soudružky a soudruzi, draží občané, pracující městi i venkova! Ústřední výbor se s vámi loučí. Na rozloučenou vám zahrajeme. Naši sólisté: bubny – Mickey Zavádil. Bastrumpeta – Frankie Pitra. Tenorsaxofon – Johnny Fojtík. Ukulele – Charlie Urbánek.“ Pak to Jakeš odklepe, kluci vytáhnou nástroje, zahrajou a odjedou na turně do Albánie.

Skoro všechny lidové teorie vycházejí z představy, že to skončí nějak nenápadně a najednou a že Strana se jaksi vypaří. Blaničtí rytíři např. konečně přijedou na Štvanici a hle, v baráku už není ani noha. Na vratech je nápis: „Výdej poukazů na onuce v Haštalské 12.“

Zajímavé je to, že už ani milovníci černého piva se nedomnívají, že by se to ještě táhlo bůhví jak dlouho. A když slyšeli od prvního soudruha, že je jako k9)ůl v plotě, ještě je to v tom utvrdilo.

To je sice hezké, ale má to své slabé stránky. Zatím co se oddáváme snům o samovolném vypaření ústředního výboru, ten nám v reálném životě nadále ruinuje rodná blata.

(psáno v říjnu 1989)

Z obsahu č.6/89

Jiří Pelikán Konečně.....	1
Tyto listopadové dny.....	3
Co chceme – program Občanského fóra.....	9
Politické aktuality.....	11
Dalimil Návrat do dějin.....	13
Adolf Müller Německý exodus.....	15
E. P. Na demonstraci v Berlíně.....	15
Y. Šašek? Maniak?.....	16
Ota Filip Tři dny ve Vratislavi.....	18
Eduard Goldstücker V kladubu Čech.....	19
J. Ambarcumov Kati a oběti.....	20
Šimon Devátý Normalizační světec.....	25
Za Milanem Hüblem.....	25
Eman Pluhař Podvedené město.....	28
Pražan Čekání na hlad.....	29
J. Podkivánok V Pobaltí.....	32
Z. H. O čem Rudé právo nepíše.....	35
Mírová cena Václavu Havlovi.....	37
André Glucksmann O Václavu Havlovi.....	41
JG Ve věži, pod věží.....	43
J. Krejčí Co je dialog?.....	45
Z. Jičínský K návrhu zásad nové ústavy.....	48
A. Müller K opoziční politice.....	50
O. Šulcová Nespravedlivě mrtví.....	52
S. R. A náhle jsme tu navěky.....	54
J. Trefulka Kvalifikované omyly.....	54
Interview Jáchyma Topola.....	58
Kronika Listů.....	62
J. Hochman Na pomoc čtenářům Tribuny.....	64

Začátkem února 1990 vychází 1. číslo jubilejního, dvacátého ročníku Listů

LISTY řídí Jiří Pelikán s redakčním kruhem: Zdenek Hejzlar, Milan Horáček, Vladimír Horský, František Janouch, Cyril John, Karel Kaplan, Jiří Kosta, Karel Kyncl, A.J.Liehm, Zdeněk Mlynář, Adolf Müller, Josef Pokštefl, Michal Reiman, Milan Schulz, Radoslav Selucký, Jiří Sláma, Daniel Stroj, Ota Šik, Ruth Tosková, Čestmír Vejdělek (odpovídá za redakci). Texty otištěné v Listech a podepsané vlastním jménem nebo šifrou vyjadřují názory svých autorů, nikoli nutně redakce nebo redakčního kruhu. Listy jsou dvouměsíčník, určený především čtenářům v Československu. Přečtete a předejte známým! V zahraničí je roční předplatné pro Evropu DM 25.– nebo ekvivalent v jiné valutě, pro USA a další země DM 30.–, pro Austrálii, N. Zéland, Jižní Afriku a Latinskou Ameriku DM 35.– Předplatné a příspěvky na tiskový fond (nikoli objednávky) posílejte pouze na LISTY, Postscheckamt München 112 76–802. OB-JEDNAVKY a ostatní korespondenci posílejte na adresu redakce LISTY, Via del Corso 57, 00186 Roma, Italia.

Pavel Kohout

„ECCE CONSTANTIA!“

Dvanáct osudových hodin
pro tři idealisty

Přímý přenos
z koncilu v Kostnici 1414 – 1418
s jednou přestávkou
na osvěžení

Vánoční příloha Listů

OSOBY HRY:

Rytíř (50)
Kardinál (60)
Rektor (40)
Fretka (20)
Papež (45)
Poggio (35)
Císař (55)
Kanonista (50)
Jeroným (35)
Richental (50)

NĚMÉ EPIZODY:

Starostova žena
Kuchař
a dva hromotluci jako:
Papežští Švýcaři,
Císařští rytíři,
Městští pacholci.

OSOBY V TELEVIZI:

Hlasatelka – krásná, bystrá, elegantní
Richental
Rytíř
Vdova Pfisterová – předtím a potom
Císař (i fotografie)
Kvartet pozounérů (pouze intráda)
Papež (i fotografie)
Bedřich Rakouský (němá epizoda)
Rybář v člunu
Trhovkyně u krámků
Kanonista (jen fotografie)
Kardinál (jen fotografie)
Hus (jen fotografie nebo kresba)
Poggio (i fotografie)
Rektor (jen fotografie)
Odo Colona (jen fotografie)
Fretka (i fotografie)

PRŮBĚH HRY:

I. Hodina Francouzů	16. listopadu 1414
II. Hodina papeže	28. listopadu 1414
III. Hodina císaře	25. prosince 1414
IV. Hodina sekretáře	21. března 1415
V. Hodina kanonisty	5. června 1415
VI. Hodina kacíře	6. června 1415

Přestávka

VII. Hodina ohně	30. května 1416
VIII. Hodina slova	18. listopadu 1416
IX. Hodina handlu	27. ledna 1417
X. Hodina činu	11. listopadu 1417
XI. Hodina lži	11. listopadu 1417
XII. Hodina pravdy	21. května 1418

POZNÁMKA KE HŘE:

Pevnou součástí této hry jsou videofilmy, které vstupují do představení na obrazovkách, umístěných v hledišti či na ústřední televizní stěně.

Nejde o zpožděné užití starých postupů, ale funkční nasazení moderního sdělovacího prostředku, který komentuje zprávy středověkých kronikářů z ptáčích perspektivy času. Některé scény na obrazovkách jsou přímým dramatickým kontrapunktem jevištních scén.

Technicky vzato jde o záležitost stejně málo náročnou jako drahou. Videofilmy se staly masovým koníčkem, který dnes hravě zvládne i amatér.

Některé televizní scény (všechny jsou označeny arabskými číslicemi, zatímco divadelní obrazy římskými) lze natočit přímo v dekoraci, jiné v improvizovaném studiu; ojedinělé exteriéry a fotografie mohou být pořízeny nejprostšími prostředky.

Protože celá hra potřebuje jedinou dekoraci a autor se předem vzdal bombastického balastu (výsledkem je malé obsazení a tedy i málo kostýmů), a protože i potřebné technické vybavení může posloužit sponzorům jako reklama, může si inscenaci dovolit každé stálé divadlo.

P. K.